

Ο καπετάν Άγρας των παιδικών μας χρόνων (Κωνσταντίνος Χολέβας, Πολιτικός Επιστήμων)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ανήκω στη γενιά εκείνη που μεγάλωσε κυρίως με το εξωσχολικό βιβλίο και με τη μαγεία του ραδιοφώνου. Γνώρισα την τηλεόραση όταν πλέον είχα γοητευθεί από τη μυρωδιά του τυπωμένου χαρτιού και έτσι δεν στερήθηκα την απόλαυση του διαβάσματος, όπως δυστυχώς την στερούνται τα περισσότερα παιδιά της εποχής μας. Η Πηνελόπη Δέλτα μας βοήθησε να μάθουμε πολλά για την ιστορία του Βυζαντίου (Ρωμανίας) και για τον Μακεδονικό Αγώνα. Τα Μυστικά του Βάλτου με είχαν συναρπάσει. Με το μυαλό μου περιπλανήθηκα επί μήνες στα βουνά και στις λίμνες της αγαπητής μου Μακεδονίας, από την οποία και κατάγομαι. Οι αγωνιστές με τις πλάβες (πλοιάρια χωρίς καρίνα), η δασκάλα κυρία Ηλέκτρα, ο έφηβος Αποστόλης, ο σλαβόφωνος μικρός Γιοβάν, και πρωτίστως ο Καπετάν Άγρας με εισήγαγαν μυσταγωγικά στο μεγαλείο της πανεθνικής εκείνης προσπάθειας του 1903-1908.

Καπετάν Άγρας

Κάθε χρόνο, λοιπόν, στις 7 Ιουνίου κλίνω ευλαβικά το γόναυ στη μνήμη του νεαρού Ανθυπολοχαγού από τους Γαργαλιάνους Μεσσηνίας, του Σαράντου Αγαπηνού ή καπετάν Άγρα και του Ναουσαίου συνεργάτη του, του Αντώνη Μίγγα. Απαγχονίσθηκαν το 1907 από τους Βουλγάρους κομιταζήδες του Ζλατάν σε μια καρυδιά κοντά στην Έδεσσα. Εκεί βρίσκεται σήμερα το χωριό Άγρας και το μνημείο της θυσίας τους. Εκεί τους θρήνησαν οι εντόπιες Μακεδόνισσες γυναίκες. Εκεί τους τίμησε με τρισάγιο και ομιλία ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, τον Ιούνιο του 2007, ακριβώς στη συμπλήρωση των 100 χρόνων από τον μαρτυρικό θάνατό τους.

Από αριστερά προς τα δεξιά οι καπεταναίοι – αντάρτες Κάλας (αριστερά), Τέλλος Άγρας (κέντρο) και Νικηφόρος (δεξιά) σε φωτογραφία, στα μέσα του 1906.

Ο Μακεδονικός Αγώνας εξέφρασε την επιθυμία των εντοπίων Μακεδόνων να απελευθερωθούν από τους Οθωμανούς, αλλά να μην περάσουν υπό την εξουσία του τότε ισχυρού βουλγαρικού μεγαλοϊδεατισμού. Από το 1878 οι Έλληνες Μακεδόνες αγωνίζονται για την ένταξή τους στη Μητέρα Ελλάδα. Η κυβέρνηση των Αθηνών αφυπνίσθηκε μετά τον θάνατο του Παύλου Μελά, αξιωματικού του Πυροβολικού, ο οποίος φονεύθηκε από τουρκικό απόσπασμα στη Στάτιστα, σημερινό χωριό Μελάς, της Καστοριάς. Η πανεθνική προσπάθεια ξεσήκωσε Μητροπολίτες, Ηγούμενους, δασκάλους και δασκάλες, εμπόρους, λογίους, αγρότες από τη Μακεδονία και πολλούς εθελοντές από την υπόλοιπη Ελλάδα. Υπό την ευφυή και συνετή διεύθυνση δύο διπλωματών, του Ίωνος Δραγούμη και του Λάμπρου Κορομηλά, όλες οι δυνάμεις του Ελληνισμού συντονίσθηκαν για να βοηθήσουν την τουρκοκρατούμενη και απειλούμενη από τους κομιτατζήδες (ένοπλοι Βουλγάροι) γη του Αλεξάνδρου. Μεταξύ των εθελοντών ήταν και ο Σαράντης Αγαπηνός. Εισήλθε κρυφά στη Μακεδονία με το ψευδώνυμο Τέλλος Άγρας και μαζί με το ένοπλο σώμα του ανέλαβε τη μάχη κατά των κομιτατζήδων στον φοβερό Βάλτο των Γιαννιτσών. Σήμερα ο Βάλτος έχει αποξηρανθεί και στη θέση του έλους και των κουνουπιών βλέπουμε μια εύφορη πεδιάδα. Τότε ο Βάλτος ήλεγχε τη διαδρομή Ελλήνων, Βουλγάρων και Τούρκων από τη Θεσσαλονίκη προς τη Δυτική Μακεδονία και προς τα Βιτώλια (Μοναστήρι). Έπρεπε να ελέγχεται από Έλληνες αξιωματικούς και από

τους εντοπίους Μακεδόνες. Η Πηνελόπη Δέλτα μας περιγράφει γλαφυρά τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης και αγώνος.

(συνεχίζεται)